

S prvními poválečnými měsíci souvisí také fenomén Werwolfů. Záměrně používám pojem „fenomén“, protože nad působením záškodnických nacistických oddílů nebo spíš skupin označovaných jako Werwolf na českém území je spousta otazníků. Rozsah jejich činnosti a to, co měli mít na svědomí, bylo bezpochyby zveličováno, aby se tím odůvodnily některé akce proti sudetským Němcům. Ovšem Hitlerovi Vlkodlaci se v protektorátu skutečně cvičili, v této souvislosti bývají zmiňovány oblasti na Ústecku, Chebsku, ale třeba také v Doksech. Jaká tedy byla jejich reálná síla a co jim lze klást za vinu?

Němci se při formování Werwolfu inspirovali ze zkušeností své armády s partyzánskými skupinami v Evropě i dál na východě a pokusili se vytvořit něco podobného pro vedení boje ve chvíli, kdy už budou nepřátelé operovat na území třetí říše. Z hlediska organizace či výcviku ale k tomu přistupovali daleko sofistikovaněji. V poměrně velkém časovém předstihu začali provádět nejen výcvik, ale také budovat skrýše zbraní, munice, spojovacích a dokonce i dopravních prostředků potřebných pro vedení partyzánské války. Řada z nich podle mě stále existuje a dosud nebyla objevena. Čili v tomto ohledu bych Werwolf nezpochybňoval. Jiné je to ovšem s akcemi, které jim můžeme na československém území, respektive hlavně na území takzvaných Sudet, připisovat. Určitě může jít o některé jednotlivé případy vražd ze zálohy. Těžko ale říct, proč německé přípravy nevedly k nějakým zásadnějším akcím. Dost možná proto, že zkrátka už byli všichni válkou vyčerpáni natolik, že chyběla síla i vůle. Každopádně uměle vytvořený dojem, že v pohraničí stojí za každým stromem po zuby ozbrojený příslušník Werwolfu, byl samozřejmě nesmysl. Vyvolání tohoto pocitu ohrožení často některým posloužilo spíše k ospravedlnění zločinů spáchaných zde na německém civilním obyvatelstvu.

Asi nejznámějším incidentem, který byl připisovaný Werwolfu, byl výbuch munice ve skladišti v Krásném Březně u Ústí nad Labem 31. července 1945. Exploze zabila na tři desítky lidí, ovšem vzápětí došlo k hromadnému lynčování a zabíjení německých civilistů včetně žen, některé oběti byly vhozeny do Labe. Mrtvých prý bylo ke stovce.

Ve skladišti v Krásném Březně se nacházelo obrovské množství zbraní a munice, uložených v podstatě bez základních bezpečnostních pravidel. K explozi mohlo dojít prakticky kdykoliv, jakoukoliv neopatrností. Je to přesně ten případ, který byl pak prezentován jako dílo Werwolfu, ačkoliv šlo s největší pravděpodobností o nešťastnou náhodu. Výsledkem byla hysterie a vraždění nevinných. Bohužel.

Obec Javoříčko na Olomoucku se stala hrůzným mementem nacistických zločinů ze samého konce války. Zatímco v dále už hřměly tanky Rudé armády, přepadové komando SS zde 5. května 1945 povraždilo 38 mužů ve věku od 15 do 76 let a celou ves vypálilo.

Začátek května 1945 na Václavském náměstí. Zatímco v Přerově i dalších místech už propukaly nepokoje, hlavní město protektorátu ještě stále žilo v napjatém očekávání věcí příštích...

Povstání v Praze vypuklo spontánně, bez ohledu na plány představitelů České národní rady. Už v pátek 4. května se lidé začali srocovat a ti odváznější odstraňovat německé nápisy. Průvodčí hlásili názvy zastávek v češtině, prodavači odmítali brát marky. Atmosféra houstla hodinu od hodiny.

V noci na 5. května se začaly ozývat první výstřely, dopoledne už povstání vypuklo naplno. Protektorátní policie i příslušníci vládního vojska se přidávají na stranu povstalců. Po půl jedné se ozývá ona známá rozhlasová výzva: „Voláme českou policii, české četnictvo, vládní vojsko, dostavte se ihned do budovy Českého rozhlasu! Esesáci nás chtějí vyvraždit! Přijďte nám na pomoc!“

Znalost místa byla pro úspěch povstání klíčová. Německé jednotky mnohdy chaoticky se pohybující ulicemi se dostávaly do křížových paleb vedených i z těch nejzapadlejších uliček či střech. Do bojů se podle odhadů zapojilo na 30 tisíc povstalců, další tisíce Čechů jim pomáhaly, stavěly barikády, poskytovaly první pomoc.

Těžkých bojů na pražské Pankráci se kromě Čechů a příslušníků ROA zúčastnili i mnozí cizinci. Šlo o Poláky, Maďary, Slováky, Bulhary, Jugoslávce, ale i Francouze a Angličany, vesměs o muže, kteří uprchli ze zajateckých či pracovních táborů.